

NAŠ UTRIP

OBČASNIK iz MOTNIKA

Motnik, cerkev sv. Jurija in sv. Magdalene, pogled na obe cerkvi s severovzhodne smeri, na zvonika z vzhodne smeri.

Ob vstopu v leto 2022

BODI

Živeti.

Zmeraj do kraja.

Preživeti.

Začeti skraja.

**Pa kaj zato,
če svet ni raven!
Pač bo, kar bo
in nekaj zraven.**

**Zato ne psuj,
Ne jadikuj
sam sebi tuj!
Se ne spodobi!**

**Temò izruj!
Bodi!**

Tone Pavček

Pesem Toneta Pavčka in njena vsebina je prava za današnje dni. Prav je, da jo preberemo v tem posebnem času in pomislimo, kaj neverjetnega je pesnik že zdavnaj zapisal.

Zato “Živeti, zmeraj do kraja, preživeti in začeti skraja”, naj bodo vedno tudi naše misli.

**V novem letu 2022 vam
želim, da po svoji meri
ukrožite prav vsak dan, ga
napolnite z razumom,
toplino in zdravjem,**

Ančka Podbevšek

Spoštovani člani, spoštovani Motničani, spoštovani bralci!

Tudi leto 2021 je bilo posebno leto, težav še ni hotelo biti konec. Covid razmere so se spreminjale iz dneva v dan, iz tedna v teden, z oktobrom in novembrom se je situacija še slabšala. Zbolevali in umirali so ljudje vse bolj, zdravstveni delavci so delovali na mejah zmogljivosti. Strah pred tem, kaj nas čaka tudi v začetku novega leta je bil še vedno prisoten, tudi naš letni plan nismo mogli izpolniti v celoti. Kljub temu smo se v vmesnem času ponovno nekoliko družili ob upoštevanju vseh določil stroke in se podali na Planino nad Ajdovščino, se veselili druženja in obiranja češenj, čeprav je tudi te nasade prizadela spomladanska pozeba. Odšli smo tudi na jesenski izlet v okolico Šoštanja in si ogledali zanimive stvari.

V nekaterih poročilih lahko beremo, da bi mogoče virus premagali v marcu ali aprilu prihodnjega leta, zato v upanju, da bo tokrat tako, ostajamo optimistični in že delamo plane za prihodnje leto. Vsem članom našega društva, vsem bralcem in vsem dobrim ljudem želim zdravja in zadovoljstva v novem 2022, naj se vsakemu posebej izpolnijo vse dobre želje. Ostanimo zdravi in upoštevajmo ukrepe, da s skupnimi močmi premagamo to nevhvalno stanje,

SREČNO IN ZDRAVO V LETU 2022!

Marina Drolc

K TEMU NOVEMU LETU

(Iz Motnika, zap. Gašpar Križnik)

**Od tega leta noviga,
od tega rojstva božjiga
kaj čem za novo leto dati?
Možem rdečo gartrožo
če Marija dati.**

**Od tega leta noviga,
od tega rojstva božjiga
kaj čem za novo leto dati?
Fantom zelen rožmarin
če Marija dati.**

**O tega leta noviga,
od tega rojstva božjiga
kaj čem za novo leto dati?
Dekletam krancel zlat
če Marija dati.**

**Marija ga je spletala,
otročičkam ga je šenkala
za to belo lilijo nedolžno.**

(Voščila dragim srcem, str. 79, 80, Založila knjigarna tiskovne zadruge, Ljubljana, 1942).

NOVO LETO, MLADO LETO,

**kaj prineslo boš povej!
V svoj široki plašč odeto
se nam zdiš kot čarodej!**

**Novo leto, mlado leto,
vzemi željo za pozdrav:
naj se vsak potrudi vneto,
pa bo vsem na svetu prav!**
(Lily Novy)

NOVO LETO

(Minka Sever)

**Že med staro šaro
šlo je leto staro,
novo pa vse mladostno
se smehlja nam radostno
in obeta sreče
polne koše, polne vreče.
Naj izpolni vse želje,
ki goji vam jih srce.**

(Voščila dragim srcem, str. 78, Založila knjigarna tiskovne zadruge, Ljubljana, 1942).

Dvanajsti občni zbor Podeželskega društva - Utrip pod lipo domačo, Motnik – 21. 3. 2021

Tudi desetletnica delovanja društva Utrip

Čas epidemije in omejitev ni omogočal, da bi občni zbor organizirali in izpeljali prej, zato smo se v ta namen zbrali člani Podeželskega društva – Utrip pod lipo domačo, Motnik, dne 21. marca 2021 ob 15.00 uri, v manjšem, a v še dovoljenem številu na turistični kmetiji "Pod kostanji" na Vrheh nad Motnikom. Sprejela sta nas nova lastnika, ki sta pred kratkim kupila »Andrejčkovo kmetijo«. Predstavila sta nam svoje ideje, dosedanje delo, načrte, tudi živali, ki jih že imata v hlevu in okolico domačije, ki ju navdaja z lepoto in veseljem zaživeti v novem, čistem in lepem okolju.

Občni zbor je vodil tajnik društva Valentin Zabavnik. Predsednica društva Ančka Podbevšek je podala poročilo o delu društva v preteklem letu, tudi poročilo blagajnika in ostala poročila. Po razpravi o poročilih in sprejemu le-teh, je predsednica predstavila še plan dogodkov za naslednje leto. Z dvigom rok smo sprejeli vsa poročila in tudi predstavljeni plan za leto 2022. Za uresničitev plana se bo potrebno prilagajati navodilom stroke in vlade, ki bodo povezana s stanjem epidemije in z dovoljenim gibanjem na našem področju.

Na internetni strani kmetije Pod kostanji sem med drugim prebrala: *Kmetija Pod kostanji se nahaja v Motniški dolini, v kraju Zgornji Motnik, natančneje na dobrih 700 metrih nadmorske višine, v*

naselju Vrhe in kraljuje točno na vrhu hriba, kjer jo obdaja narava. Smo družina, ki je pol življenja živila na obrobju mesta, kjer je bil hiter tempo življenja, kot ga večina verjetno poznate.

Služba, odsotnost, večino dneva obveznosti. Ves čas se nam je nekje v mislih porajala želja po mirnejšem življenju, na kmetiji, obdani z naravo, zelenim, živalmi in veseljem. Pogosto smo gledali, kje prodajajo kakšne zanimive kmetije, šli smo na veliko ogledov, a nikoli nismo začutili domačnosti. Nato pa smo si ogledali našo sedanjo kmetijo. Takoj smo se zaljubili v vse, v naravo, razgled, ritem in občutek, ki nam ga je dala. Naša domača ponudba je naravno kmetijstvo, spoštovanje narave in sodelovanje z njo.

Zbrani člani Utripa na občnem zboru (levo) in Valentin Zabavnik v pogovoru z lastnikoma kmetije (desno).

Njihova vizija je postati družinam prijazna kmetija, ki nudi ekološko in lokalno pridelano hrano ter enkratna doživetja. Izdelki, izdelani iz domačih in naravno pridelanih sestavin so 100% naravni. Izdelujejo: Zelenjavni čips, čaje (lipov čaj), marmelade, jabolčni sok in krhlje. Lastnica kmetije Pod kostanji nam je po zaključku uradnega dela OZ pripravila lep prigrizek, z možem pa sta nam predstavila njihove proizvode in izdelke, ki jih je mogoče tudi kupiti.

Ob koncu uradnega dela občnega zbora se je predsednica društva Ančka Podbevšek s plaketo

zahvalila za moje desetletno uredniško delo pri časopisu *Naš utrip*, *Motniški občasnik*, zato se predsednici in vsem članom tudi jaz zahvaljujem za zaupanje in za lepo dolgoletno sodelovanje.

Glede na to, da smo sedeli zunaj in je bilo hladno, smo srečanje hitro zaključili in se poslovili od prijaznih gostiteljev na Vrheh.

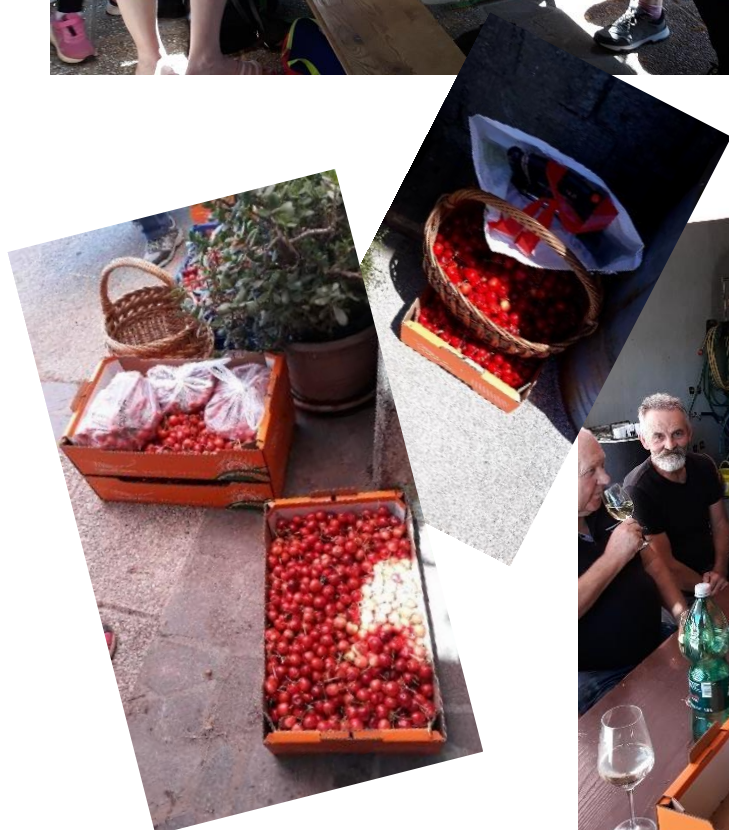
Tekst in foto: Marina Drolc.

Obiranje češenj, Planina nad Ajdovščino – 13. 6. 2021

Razmere so dopuščale, da smo se člani društva Utrip tudi letos napotili proti Planini nad Ajdovščino, da bi se vsaj najedli češenj. Tako kot lani smo obiskali družino Božič, ki se ukvarja tudi z vinarstvom, saj je celotno področje Planine idealno za vzgojo več vrst vinske trte. Celotna slika njihove dejavnosti je opisana že v lanski številki našega časopisa, *Naš utrip*, št. 10, januar 2021.

Letošnja pomladanska pozeba je prizadela tudi nasad češenj pri družini Božič, zato je bila naša bera tega čudovitega sadeža skromnejša od lani, a še vedno dovolj velika, da smo nekaj češenj lahko tudi kupili in jih odnesli s seboj.

Na domačiji Božičevih so nas po obiranju češenj in po prihodu iz nasada češnjevih dreves tudi letos lepo pogostili, ponudili so nam celo domači pršut in druge dobrote. Preživeli smo lep in prijeten dan v dobri družbi s prijaznimi gostitelji. Hvala Božičevim za gostoljubje in za prijetno druženje.

Tekst in foto: Marina Drolc.

Križnikov festival »Jenkret je bil....« v Motniku – 3. in 4. 9. 2021

Na zgornjem delu lepo sestavljenega programa festivala je bil napis **»Čudežnih deset let«**, častni pokrovitelj festivala je predsednik Republike Slovenije, Borut Pahor.

Praznovanje pravljičnega festivala se je po programu začelo že v petek, dne 27. 8. 2021 na vrtu Frančiškanskega samostana v Kamniku s temo »Zgodbe od Kamnika do Motnika«. Dogodki so po programu praznovanja sledili tudi v Mekinjskem samostanu Kamnik, na Vranskem, v Kotlovnici Kamnik, v petek 3. 9. in v soboto 4. 9. 21 pa v Motniku in v Trojanah. Petkovega večera Pod lipami

in uradne otvoritve sem se udeležila in prisostvovala pripovedovalcem Križnikovih pripovedk. Lep in zanimiv večer jubilejnega desetletnega delovanja Križnikovega festivala.

Tekst in foto: Marina Drolc.

Povorka narodnih noš je tudi letos odpadla – september 2021

Pripravila: Marina Drolc

Konec drugega tedna v septembru bi Kamnik znova moral biti v znamenju oblačilne dediščine, a je povorka že tretje leto zapored odpadla. Zavod za turizem in šport ter organizacijski odbor jubilejne, že petdesete prireditve so do konca upali, da bodo v Kamnik znova privabili na tisoče

ljubiteljev narodnih noš in oblačilne dediščine. Zaradi skrbi za varnost in zdravje vseh udeležencev pa so se organizatorji vendar odločili, da že tretjič, prireditev odpovejo. So pa pripravili več dogodkov, izšla je tudi bogata monografija z naslovom »Pokažem se fantu v pisanem gvantu«.

Gre za knjigo z bogatim slikovnim gradivom in bogato vsebino, z njo so počastili 50-letnico Dnevh narodnih noš in oblačilne dediščine, predstavili so jo v Galeriji Miha Maleš. Avtorja knjige sta etnologa dr. Marija Klobčar, dobitnica Murkove nagrade za leto 2020 in dr. Bojan Knific, višji kustos v Galeriji Tržič. Glavna urednica je bila mag. Breda Podbrežnik Vukmir, direktorica Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik. Gre tudi za obsežno, s slikovnim gradivom izredno bogato monografijo, kakršne Kamnik doslej še ni imel. Predstavlja narodno nošo kot pojav, njen razvoj in sestavne dele, ter dolgoletno prireditev v Kamniku s širšim kontekstom, kamor je uvrščena.

Povzela po »Kamničanka«, »Modre novice«, september 2021: Marina Drolc.

Izšla je izjemna knjiga z naslovom »Pokažem se fantu v pisanem gvantu«

Že zlate črke v naslovu knjige kažejo na to, da smo bralci in ljubitelji narodnih noš dobili izjemno lepo, pravzaprav fantastično knjigo dveh avtorjev, dr. Knific Bojana in dr. Klobčar Marije. Knjigo je izdal in založil Zavod za turizem in šport iz Kamnika. Kot je zapisal dr. Knific na začetku knjige, je besedilo v grobem razdeljeno na dva dela, v osrednjem delu pa knjiga prinaša podrobno obravnavo zlate dobe posebnega načina oblačenja in preoblačenja v drugi polovici 19. in v prvih desetletjih 20. stoletja. Avtor je tudi zapisal, da so v knjigi strnjena poljudno znanstvena spoznanja, ki z obilico slikovnega gradiva skušajo ljudi opozoriti na njegove temeljne značilnosti, splošnosti in posebnosti, ki so čas zaznamovale. V knjigi je neverjetno veliko starih fotografij in upodobitev, pa tudi na novo fotografiranih predmetov, ki povečujejo podobo predstavljanja slovenstva v omenjenem času.

Knjiga je res polna neverjetnega branja in še bolj neverjetnih fotografij. Popisan in predstavljen je razvoj gorenjske narodne noše, prav gorenjska je dobila pomen vseslovenske. Predstavljene so številne preobleke in podobe, lične podobe Kranjce, oblačila v času birme, kmečke obleke v meščanskem okolju, čas praznovanja obletic cesarja, idilične podobe kmečkega življenja, ženska ročna dela, ženska narodna noša, oblačila za različne priložnosti ob cerkvenih in drugih slavnih, črna noša, peče, svilene ovratne rute, čevlji, noša pastirjev in otrok, folklorne skupine, narodno zabavni ansambli, avbe, moška narodna noša, škornji, spodnje hlače in unterice, telovniki, klobuki, uhani, ure, naramnice, spasice, pipe, nogavice, spodnje hlače in krila, žvotki, predpasniki, zavijačke, dodatki, cekarji, broške in nakit, robci, šopki, skratka sama paša za oči v tej knjigi. Ne manjkajo niti utrinki petdesetih podob z »Dnevh narodnih noš oblačilne dediščine«, dodana je vrsta prelepih fotografij iz Kamnika.

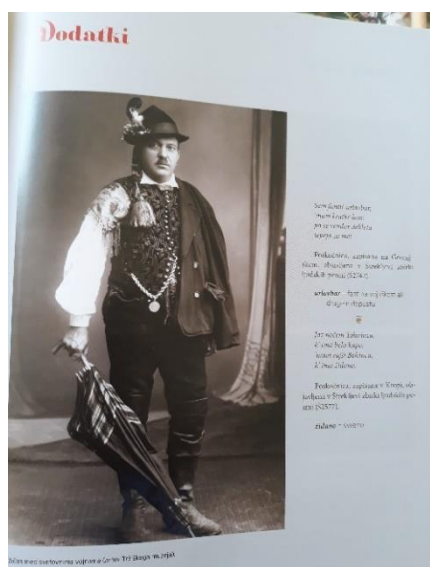
Med fotografijami v knjigi sem zasledila tudi dve fotografiji z našimi člani Podeželskega društva - Utrip pod lipo domačo iz Motnika, člani so se v narodnih nošah redno udeleževali poverke v Kamniku.

V knjigi, na strani 223, so v sprevedu člani in članice našega društva Utrip iz Motnika, na vozičku in ob njem pa motniški otroci, tudi v oblačilih, ki jih je izdelala naša članica Malči Pirc iz Motnika. Na strani 251 je njena vnukinja Ela Lokar, njeni vnuki so tudi med otroci na vozičku.

Udeleženci kamniških povork, člani društva Utrip iz Motnika in otroci, vsi v oblačilih, ki jih je izdelala Malči Pirc iz Motnika, knjiga, str. 223 in 251.

Še nekaj podob iz te čudovite knjige: «Pokažem se fantu v pisanem gvantu»

Vir: Vse fotografije so povzete po knjigi »Pokažem se fantu v pisanem gvanu«, o knjigi zapisala: Marina Drolc.

Kako je članica društva Utrip Malči Pirc začela šivati, tudi narodno nošo

Malči, po rodu Motničanka, se je izučila šiviljstva pri mojstru Ivanu Debevcu, modnem kreatorju iz Kamnika. Delala je pri njem v šivalnici v Mengšu, kasneje se je ukvarjala z več različnimi stvarmi. Že v šestem razredu osemletke na Vranskem je za sošolce, med njimi so bili tudi dijaki iz Motnika, sešila prva oblačila v smislu noše, učenci šestega razreda so se tudi slikali.

Šesti razred osemletke, Vranksko, foto 1966, Malči, roj. Uran, čepi spredaj, druga z desne.

Ko sta s partnerjem Jožetom na mestu porušene stare Kajbičeve hiše v Motniku naredila novo stanovanjsko hišo in se je Malči z družino v rojstnem kraju za stalno naselila, je seveda šivala naprej, se ukvarjala z ročnimi deli in vsem mogočim. Po ustanovitvi Podeželskega društva – Utrip pod lipo domačo, Motnik pred enajstimi leti, so se nekatere članice in člani na raznih prireditvah in gasilskih paradah kaj kmalu predstavili

v lepo sešitih narodnih nošah, kmalu se je število oblečenih v nošo večalo. Malči je nato šivala posebna oblačila tudi za otroke, nastopali so skupaj z odraslimi na raznih prireditvah, npr. v povorki Narodnih noš in oblačilne tehnike v Kamniku, na gasilskih prireditvah in paradah, v sprevodu pri zlati maši v Zg. Tuhinju, tudi na Vranskem, izdelala je oblačila za nastope pri prangerjadah, na raznih festivalih in prireditvah Turističnega društva Motnik in podobno. V arhivu društva je veliko fotografij z različnih prireditev.

Levo: Malči Pirc in njen sin Jure, Ančka Podbevšek, desno: Tit in Filip Zupančič, pravnuka Marije Zupančič, ki je spregovorila o svojem življenju pod naslovom »Izbrskano iz spomina«, stran 32 – 38.

Spodaj: Vnuki Malči Pirc na vozičku in v sprevodu »Narodne noše« v Kamniku.

*Vsa oblačila udeležencev v nošah je sešila naša članica Malči Pirc, fotografije pod tem naslovom so bile posnete na različnih nastopih, so iz arhiva društva Utrip in iz arhiva članice Malči Pirc.
Tekst: Marina Drolc.*

Biti in molčati

**Bolje je molčati
in biti
kakor govoriti in ne biti.**

**Lepo je učiti,
če tisti, ki govori
to tudi dela.**

*(Ignacij Antiohijski, **Modrost očetov**, str. 26, Družina, 2006)*

Način oblačenja ob koncu devetnajstega in v prvih desetletjih dvajsetega stoletja v Motniku in okolici

Na sliki levo je Alojzija Drolc, rojena Piskar, pri Firbarju v Motniku, Gvovčeva mama. Oblečena je v prekrasno nošo, na glavi nosi prelepo pečo. Zakonca Alojzija Piskar in Gregor Drolc sta imela deset sinov, deset cesarjevih vojakov. Sedem sinov se je iz prve svetovne vojne vrnilo, trije pa ne. Od cesarja in od nadvojvode je Alojzija Drolc, potem že vdova, dobila tudi nagradi. O Gvovčevi mami in njeni družini je lepo in veliko zapisala Marinka Mošnik v Špitavskih novicah, št. 2.

Ko v času velikih jubilejev narodnih noš in oblačilne tehnike pregledujem domač arhiv fotografij iz časa pred 1900 in naprej, mi je še posebej neverjetno in zanimivo, kako zelo posebne obleke in nošo so nosile predvsem dekleta in žene že ob koncu devetnajstega in v začetku dvajsetega stoletja. Človek je res neverjetno očaran nad oblekami, nad kroji in materiali, očitno so tudi že šivilje bile takrat izredne mojstrice.

V domačem arhivu sem našla kar nekaj fotografij, na katerih so v posebnih oblačilih tudi moja stara mama, očetova teta, teta Mica, tudi moja mama, ki je še zelo mlada obiskovala veliko različnih šiviljskih tečajev, tečajev krojenja, tečajev ročnih del, gospodinjskih tečajev in podobno. Tudi na našem področju je že kazalo na prihod različnih narodnih noš. Še posebej sem očarana nad fotografijami gospodinjskih tečajev, tečajev

izobraževalnega društva v Motniku in nad oblačili, ki so se skladala z raznimi igrami v času pred 1900 in okrog 1910. Nekaj starih fotografij mi je podarila in posredovala tudi Jožica Snoj Senegačnik, ki se je rodila v Jergovčevi hiši v Motniku. Njeno mamo Jožefo Avbelj, kasneje

*Trije otroci zakoncev Križnik, Gašper, *1848, Helena, roj. Hribar, *1862 (levo, Helena in otroci), igra Izobraževalnega društva, Motnik, druga z desne je Jožefa Avbelj, četrta z leve v sredini sedi moja babica Jera Bervar Drolc (desno, oboje arhiv Senegačnikovih).*

poročeno Snoj, je mogoče prepoznati na fotografijah gospodinjskih tečajev in v več igrah tistega časa v Motniku, kjer je za kulturno življenje po letu 1900 še posebej skrbel župnik Janez Plahutnik. Jožica Snoj Senegačnik je ob prispevku o Križnikovih otrocih tudi v našem Utripu, št. 3, objavila več zanimivih in karakterističnih fotografij iz časa. Zaradi pogleda na takratno oblačenje, jih tu nekaj dodajam.

Franciška Hribar, moja stara mama, rojena pri Jergovcu 1866, služila je pri meščanski družini v Grazu, tu še neporočena Regulj, foto pred 1900 (levo), Marija Bervar, teta mojega očeta, služila je v Zagrebu in Trstu kot gospodinjska pomočnica in sobarica, ostala je samska, foto pred 1900 (desno). Fenomenalne so obleke, tudi stola, ob katerih stojita (arhiv Drolčevih).

Igra »Junaške Blejke«, stojijo z leve: Prva je Marija Avbelj in sestra Jožefe Avbelj (Jergovčeve), tretja je Marija Regulj, moja teta, peta je moja babica Jera Bervar Drolc, šesta je Križnikova Micka. Sedijo z leve: Martin Škorjanc, druga s pahljačo je Jožefa Avbelj. Vse v zadnji vrsti so že v lepi noši s svilenimi rutami (arhiv Senegačnikovih).

Igra iz leta 1912, vse v zadnji vrsti tudi v nošah in s svilenimi rutami, sedijo z leve: druga je Anica Bervar, teta mojega očeta, tretja je Jera Bervar Drolc, moja babica, četrta s sončnikom in klobukom je Jožefa Avbelj, mati Jožice Snoj Senegačnik, peta z lepim predpasnikom je Rezka Križnik, hčerka Gašperja in Helene Križnik (original v arhivu Senegačnikovih).

Igra »Divji lovec«, igro je režirala učiteljica ročnega dela Kandučeva, bila je sestra Tončke Marolt. V zadnji vrsti, prvi z leve: Franc Regulj, moj stric, sedijo z leve: prva Marija Regulj, moja teta, tretja učiteljica Kanduč, peta Vrbancova Tonka, šesti Tomaž Pungartnik (original v arhivu Senegačnikovih).

Tečaj ročnih del, vse udeleženske v lepih oblačilih, v dendlih, druga z desne sedi moja mama Franciška Regulj, tudi v dendlu in s svileno ruto, foto okrog 1920 (arhiv Drolčevih).

(Levo) Franc in Angela Grahek, v posebnih oblačilih, Franc Grahek je bil iz rodu motniških Bervarjev in oficir na Cetinju, (desno) Cveta Drolc in Marija Lap v narodni noši, obe maturantki kamniške gimnazije, foto 1956 (arhiv Drolčevih).

Cveta Drolc, tudi s sošolci, foto 1956, vsi maturantje tega letnika so se ob maturi oblekli v narodno nošo (arhiv Drolčevih).

Na levi fotografiji je moj brat Marko Drolc v narodni noši, vodi vprego, fanta za njim nosita sliko motniškega polža, Motnik, proslava 550 letnice, ko so bile leta 1423 Motniku dodeljene trške pravice.

Tudi spodnji dve fotografiji sta z iste prireditve v Motniku, na odru v ozadju tudi povabljeni prof. Pavle Urankar, na njegovi desni stoji Ivanka Cene v narodni noši.

Foto: Frane Drolc, 1973, (arhiv Drolčevih).

Tekst pod tem naslovom sem pripravila: Marina Drolc.

Trgatev na kmetiji Marof – 25. 9. 2021

Letos so se trgatev na kmetiji Marof udeležili trije naši člani, trgali so rumeni muškat in sauvignon. Kot kažejo ti dokumentarni posnetki, jim je vreme dobro služilo.

Tekst: Marina Drolc, foto: Mari Bajde.

Izlet v Šoštanj z okolico – 1. 10. 2021

Tokrat smo se člani društva Utrip podali proti Šoštanju in obiskali zanimivosti v okolici. Letošnje covid razmere pač usmerjajo tudi delovanje našega društva in izpolnjevanje plana dogodkov, sprejetega na občnem zboru.

Lončarski center Bahor, Velenje

Na pot smo šli z manjšim kombi busom in se najprej ustavili v Velenju. V trgovskem centru pri rdeči dvorani deluje lončarski center Bahor. Zavod za razvoj in promocijo lončarstva združuje dejavnosti, ki imajo skupni cilj, razvoj in promocijo lončarstva v kulturi in umetnosti. V centru delujejo: Center za eksperimentalno arheologijo, Prodajalna, Center za raziskave in razvoj, Prototipna proizvodnja in Lončarska šola. Delujejo tudi še na treh drugih lokacijah. Po prihodu smo si najprej ogledali trgovino lepih glinenih izdelkov in demonstracijo dela na vretenu. Gospod je pred nami izdelal model za potico, nato pa so nam zaposleni pripravili zanimivo delavnico izdelovanja glinenih piščali.

Bahor keramika, unikatni izdelki.

Na internetni strani lončarskega centra Bahor lahko med drugim preberemo: *«Piščali iz gline se pojavljajo v civilizacijah starega Egipta, Južne Amerike in Azije dolgo pred vzponom krščanstva. Večina je imela obliko ptička zaradi zvoka, ki je prihajal iz take piščali. Uporabljali so jih pri različnih obredih (saj zvok piščali izvira iz diha, dih pa je vir življenja) za ustvarjanje glasbe.*

V mnogih muzejskih zbirkah pri nas so danes razstavljene glinene piščali, ki so jih lončarji izdelovali kot otroške igrače ali glasbila. Več o tem je tudi napisano v katalogu: »Ribniško lončarstvo nekoč, danes in jutri«. Glinena piščal je posebnost ribniških lončarjev, predvsem tista v obliki »konjička, ki v riti piska«.

Potem smo se vsi člani Utripa in udeleženci izleta posedli okrog velike delovne mize, vsak je dobil kepico gline in začelo se je ustvarjanje. Pod vodstvom mojstrice oblikovanja so začeli nastajati ptički, vsak je naredil svojega, z njeno pomočjo so seveda na koncu ti ptički res »na rit piskali«. Lepo doživetje! Vse naše izdelke so potem dali na sušenje in v peč, predsednica društva je izdelke po končanem postopku sušenja tudi dvignila in nam vsakemu naše »umetniško delo« predala.

Delo na vretenu, pred nami je nastal lep model za potico.

Ideje za darila.

Mojstri »Utripovci« izdelujemo ptičke, v sredini in desno naše umetnine!

Skupinska fotografija, tekst: Marina Drolc, foto: Marina Drolc in Mari Bajde, tudi internet.

Štala Glinšek, Škale pri Velenju

Potem smo zapustili Lončarski center Bahor in se usmerili do naselja Škale pri Velenju, tam smo obiskali Štalo Glinšek. Kot izhaja iz njihove objave na netu je domačija in štala Glinšek namenjena vsem ljubiteljem konj, teh čudovitih in plemenitih živali ter vsem, ki želijo sproščujoče in aktivno preživeti svoj prosti čas. Vsem najemnikom boksov ponujajo 3-krat dnevno hranjenje konj, vsakodnevno kidanje, uporabo izpustov, sprehajalne naprave, sedlarne, kuhinje, garderobe, stranišča in tuše.

“Pa smo na konju”: Marina Drolc, Vesna Glinšek in Milan Brišnik.

Na voljo je tudi pokrita jahalnica z mivko, ki omogoča vsakodnevno šolo jahanja in različne treninge. Za otroke organizirajo otroške taborje med počitnicami (Počitniške konjarije), rojstnodnevne zabave, tečaje jahanja, individualne ure jahanja, konjičkove ustvarjalnice, delavnice, konjičkov krožek, v katerem ugotavljajo, da konji niso zgolj za jahanje, ampak so naši prijatelji in življenjski spremljevalci. Na učne ure z veseljem sprejmejo tudi odrasle.

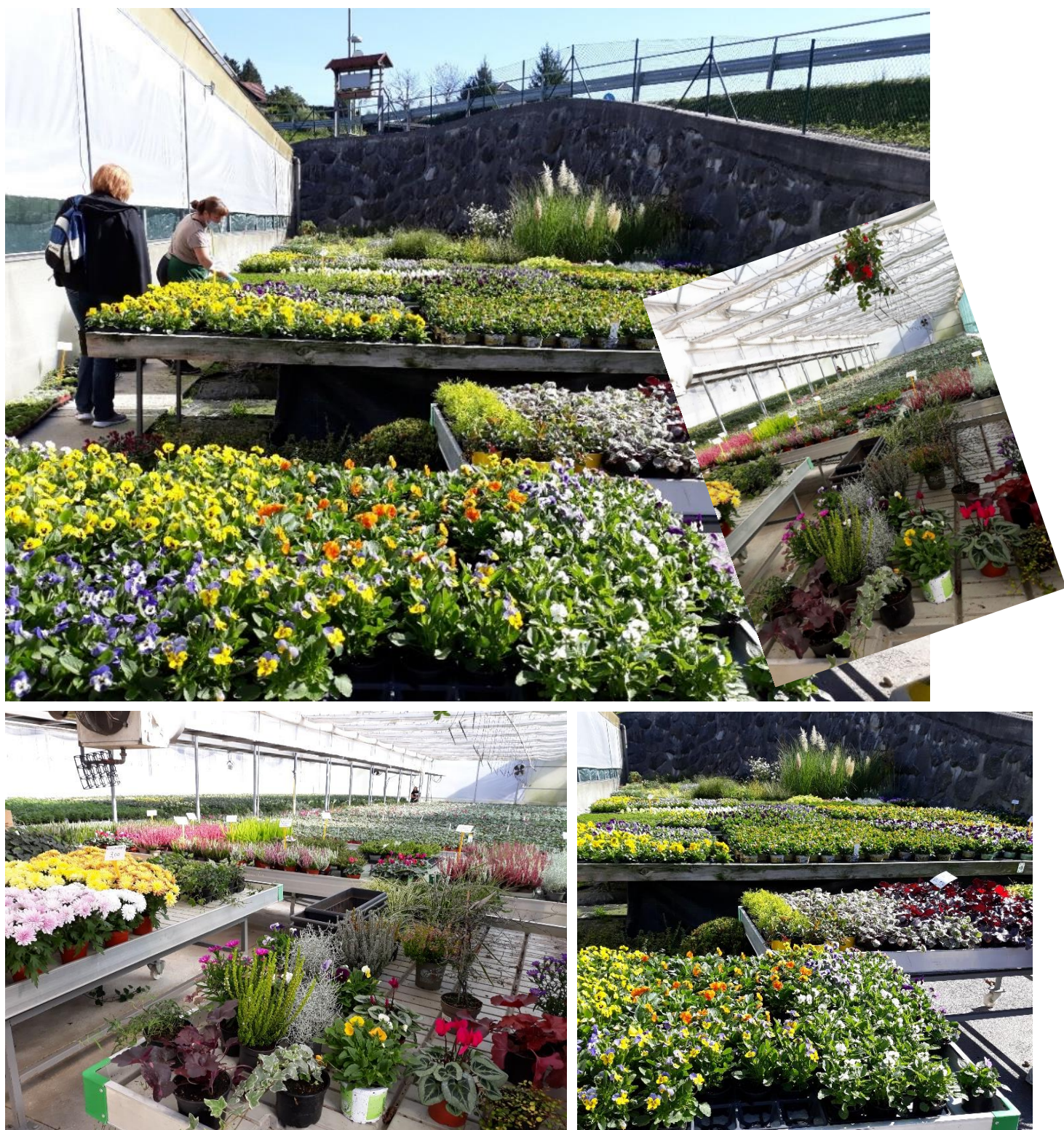
Vse nas izletnike je sprejela hčerka Vesna Glinšek, nam pokazala konje in objekt ob jahalnem šotoru ter nam na kratko opisala to dejavnost. Tudi mi smo se na hitro preizkusili v čiščenju konja Gaje in v jahanju. Za skok na konja in v čelado sva se ojunačila Milan in Marina. Gaja naju je popeljala dva kroga po mivki pod šotorom, bilo je super. Gaja je neverjetno mirna in prijazna kobila. Nato nas je gospodar in oče Vesne povabil na dobro domačo malico.

Gostiteljema smo se za dobro malico lepo zahvalili in jima zaželeli uspešno delo (tekst in foto: Marina Drolc).

Na poti do usnjarskega muzeja v Šoštanju smo se ustavili v Vrtnariji Domen Potočnik s. p. v Metlečah pri Šoštanju in si nakupili lepega cvetja. Krasna vrtnarija je kar klicala po nakupu mačeh in vseh mogočih cvetočih ali zelenih rastlin, tam smo ujeli pravo pašo za oči.

Vrtnarstvo Potočnik, Metleče in Usnjarski muzej Šoštanj

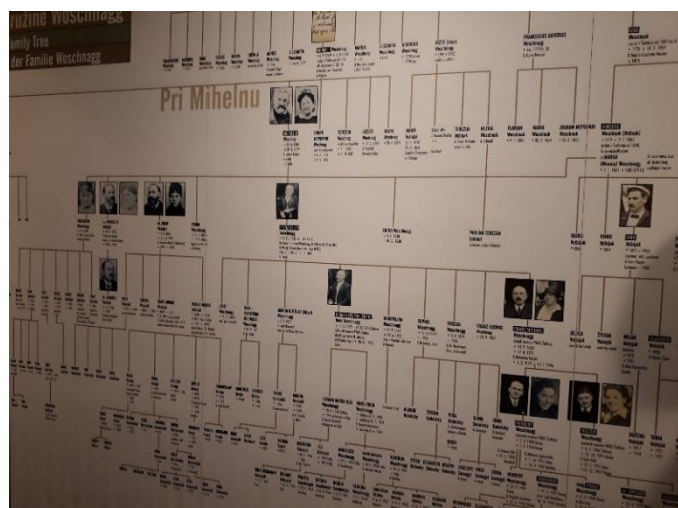
Muzej usnjarstva

Tekst na panojih, razstavljenih na hodniku v Usnjarskem muzeju z naslovom: »Imeti in obdržati« med drugim pravi takole. *Usnjarska industrija v Šoštanju je desetletja prinašala prebivalstvu zaposlitev in razvoj ter stabilnost mesta, ki je s tradicijo pridobilo svojevrsten pečal »mesta z vonjem po usnju«.* Zato se delavci radi spominjajo *Woschnaggov (Bošnjakov)*, ki so imeli odnos in dolžnost skrbeti za razvoj tovarne in, če hočemo ali ne, tudi za delavce. *Woschnaggi so uspeli tovarno obdržati skozi čas industrializacije, ko je postala ena največjih v Avstro-ogrski monarhiji, uspešno je preživela gospodarske krize, prvo svetovno vojno in postala med obema vojnoma vodilna v Kraljevini SHS. V desetletjih so ustvarili veliko imetje z delom, s tovarno, s stroji in delavci. To imetje je postalo pred drugo svetovno vojno opazno, saj je že preraščalo vse normalne okvire. Sicer pa so Woschnaggi razen*

vile Široko imeli še graščino Gutenbüchel, vilo v Šoštanju, šoštanjsko Graščino, več hiš za delavska stanovanja, stanovanjsko naselje Agrarija, tovarno Franz Woschnagg & Söhne, tri hiše pri kolodvoru, hišo v Vošnjakovi ulici in nepremičnine v Zagrebu ter na Dunaju.

Družinsko usnjarno Pri Bošnjaku je z leti prevzel starjši sin Ivan, mlajšemu sinu Mihaelu pa je leta 1788 kupil manjši obrat, tega so nasledniki v 19. stoletju razvili v veleindustrijo. Staro domače ime hiše pri Toterju se je umaknilo novemu, ki je nastalo po krstnih imenih naslednikov, od takrat so hiši rekli Pri Mihelnu.

Po ogledu zanimivega muzeja smo se prijazni vodički zahvalili za vodenje in prijetno druženje.

Pred zadnjo postajo našega izleta in ogledov s tega področja smo se oglasili še v Lokovici pri Šoštanju, pri zdaj že naših znancih. Sprejela sta nas lastnika kmetije Loko Loko »Pr Krajnk« in nas počastila z dobrim domačim viskijem ter z doma varjenim svetlim in temnim pivom. Kmetijo smo obiskali in si jo bolje ogledali tudi že junija 2018, kar je zabeleženo v našem časopisu, št. 8/2019, na strani 13. Hvala lastnikoma kmetije za gostoljubje.

Kosilo v Gostilni Križnik

Končna postaja tega izleta je bilo kosilo v gostišču Križnik. Prvi lastnik Filip Križnik je po rodu z Brezovici nad Motnikom, zdaj gostilno vodijo njegovi potomci. Kosilo je bilo dobro, najedli smo se »pohanih perutničk« in prijetno zaključili naše druženje. Za organizacijo izleta se lepo zahvaljujem predsednici društva Ančki Podbevšek in šoferju, ki nas je varno vozil po glavnih in stranskih poteh do našega vsakokratnega cilja.

Tekst in foto: Marina Drolc.

Mesarstvo Križnik - predstavitev

“Smo družinsko podjetje, Križnik d.o.o., ki se že drugo generacijo ukvarja s prodajo in predelavo svežega svinjskega, junčjega, telečjega mesa in perutnine ter s prodajo izdelkov in pripravkov iz lastne proizvodnje. Naše glavno vodilo je domača slovenska kvaliteta. Zato se trudimo, da dobavljamo meso od rejcev in dobaviteljev, ki nam zagotavljajo izključno slovensko poreklo.

Pri pripravi mesnih izdelkov in pripravkov uporabljamo stare preizkušene recepte in klasičen način predelave, predvsem prekajenih izdelkov. Še vedno prakticiramo klasičen razsol in klasično prekajevanje z bukovimi drvmi, ker to da izdelkom posebno aromo iz časov naših babic.

Sledimo željam in potrebam kupcev. To pa dosežemo s kakovostno storitvijo po konkurenčnih cenah”.

Povzela po tekstu na internetni strani: Marina Drolc.

Prispevek predsednice društva

Namenili smo se na lepo jesensko ekskurzijo, kjer smo podoživeli čarobnost tradicije podeželja in z njo skoraj izumrlo obrt v Šaleški dolini, lončarstvo in usnjarstvo. Slednje nas spominja in opominja tudi na nekdanjo usnjarsko obrt v našem kraju. Udeležili smo se delavnice lončarstva Bahor. Gospod Igor je svoj hobi iz študentskih let razvil v podjetniško idejo, ki mu že skoraj 30 let reže kruh. Poklica se je priučil in ga nadgradil z umetniškimi pristopi, svoje znanje je skrbno predal tudi svoji ekipi lončarstva. Njihova prodajalna je polna najrazličnejših skodelic, skled, žepnih spominkov, stenskih okraskov, nakita in drugih keramičnih izdelkov. Mesto Šoštanj je bilo nekdanj upravno in gospodarsko središče Šaleške doline, ki je imelo mestne pravice. Ljudje so si preživetje iskali predvsem z obrtmi, povezanimi z usnjem, saj je tam skoraj dve stoletji obratovala tovarna usnja. Med obema svetovnima vojnoma je bila največja in najsodobnejša usnjarna na Balkanu. Na področju bivše Avstro-Ogrske monarhije je slovela kot najkakovostnejša za izdelavo likanca ali “blank ledra”, ki se je uporabljal za navadne in fine konjske vprege. V poslopih nekdanje tovarne je danes muzej, kjer je prikaz zgodovine usnjarne, prikaz življenske zgodbe njenih lastnikov in njihov pomen za gospodarski in družbeni razvoj. Ogledali smo si prikaz postopkov predelave kož, strojev, naprav, orodja, orodja za čevljarsko obrt in prikaz delavskega življenja v 19. in 20. stoletju.

Pot nas je vodila naprej, tudi na kmetijo "Štala Glinšek" v Škalah pri Velenju. Podeželja si ne moremo predstavljati brez domačih živali, še posebej ne brez konj. Konj je bil nekoč pomembno delovno orodje v pomoč človeku, bil je naložba in prevozno sredstvo. Danes je ta žival predvsem dobra družba za aktivno preživljanje prostega časa bodisi z negovanjem in dresiranjem, športnim treningom ali le s sproščenim jahanjem v naravi. Kakšno je življenje s konji nam je pokazala in predstavila ga. Vesna Glinšek, ki nadaljuje konjerejsko tradicijo svojega očeta. Na družinskem posestvu v Škalah vodi jahalno šolo, prireja športne in družabne tabore za otroke ter praznovanja z vznemirljivimi doživetji s konji in poniji. Vabi posameznike in družine na opazovanje hranjenja ali krtačenja konj ter ježo v ogradi ali do nabrežja Velenjskega jezera. Ko boste v Škalah povprašajte domačine o svetniku Juriju, o zmaju in okostju mastadonta in domačijah na dnu jezera. Ves naš izlet smo zaključili s kosilom v dobri družbi pri Križnikovih.

Ančka Podbevšek

Miklavž v Motniku – 5. 12. 2021

Sveti Miklavž in adventni čas

Danes je Miklavžev večer, misli pa mi hitijo v čas mojega otroštva. Tudi takrat, tako kot danes, je zapadel prvi sneg. Vse je bilo pripravljeno za čudovit dogodek, za prihod svetega Miklavža.

Mi otroci smo se na ta prihod začeli pripravljati že veliko prej. V času jesenskega pospravljanja pridelkov s polj in njiv so nas starši že opomnili, da naj bomo pridni, češ, Miklavž vse vidi in vse ve. Tako smo res po svojih močeh sodelovali pri lažjih otroških delih, največkrat pri ličkanju koruze. Ko so drevesa odvrгла listje, smo tudi mi otroci vedeli da prihaja tisti najbolj čarobni in skrivnostni adventni čas. Na mizo so starši postavili adventni venček in na njem je zagorela prva svečka. V deželo je prihajala zima. Večerno zarjo so pogosto obarvali oranžno-rdeči oblaki, ki so ponazarjali, da Miklavž že peče piškote. Tako so nam govorili starši in mi smo jih z veseljem poslušali tudi zvečer, ko smo se stiskali na topli peči. Starši, strici in tete pa so sedeli ob peči in se pogovarjali, včasih smo tudi peli. Mama je štrikala nogavice. Preden smo šli spat smo skupaj molili večerno molitev.

Na Miklavžev večer so nas še posebej opozorili, da bodo ponoči prišli parkeljni. Takrat naj molimo zelo glasno, da bodo slišali. Vedeli bodo, da smo pridni in bodo hitro odšli drugam. Ta večer je bil poln pričakovanja, vprašanj. Ali nas je Miklavž videl skozi vse leto, da smo pomagali staršem pri delu, da smo bili pridni in se tudi lepo obnašali? Zjutraj pa smo na mizi zagledali poln pehar dobrot. Piškoti so bili najbolj dragoceni, še bolj kot suhe hruške, češplje ali orehi. Tople nogavice niso bile vsako leto, smo pa kljub temu bili presrečni. V srcu smo začutili ljubezen od nekoga, ki ga nismo poznali, le čutili smo ga. Kako preprosto je vse to.

Ančka Podbevšek

Vsakomur je dana priložnost

**Kdor si je vzel časa
do popoldneva,
še vedno lahko pride zraven
in naj se ne sramuje.
Naj ga ne skrbi,
ker je zamudil**

(Modrost očetov, str. 82, Družina, 2006)

Letos je dobri mož Miklavž moral ob obisku Motnika spoštovati vse covid ukrepe, zato se je odločil, da vse otroke obdari na prostem. Ujeli smo ga, ko je prihajal v trg z vzhodne smeri, spremljala sta ga tudi Angel in Parkelj, ki je bil tokrat prijazen in je dobremu možu pomagal, da so otroci darila vzeli kar z vozička in iz polnega koša. Zaradi sneženja in hladnega vremena se je bilo treba Miklavžu lepo zahvaliti, da nas je obiskal, njemu pa se je mudilo naprej, saj so ga čakali tudi otroci v sosednjih vaseh. Posebej so se mu zahvalili otroci in ga povabili, da nas obišče tudi drugo leto.

V Motnik prihaja Miklavž s spremstvom iz smeri Vranskega, v košu in na vozičku je polno daril.

Tekst in foto: Marina Drolc.

Poslovila se je Marija Grabnar, Flegarjeva Marica – 16. 12. 2021

Ko je v Motniku ta četrtek dobro odzvonilo opoldne, se je v osemindesetdesetem letu in v objemu obeh hčera, mirno, tiho, kakor je živela, poslovila Flegarjeva mama Marica.

Oglasil se je navčec, lepo sestavljeno osmrtnico je bilo slišati na Radiu Ognjišče, bila je dolgoletna prijateljica tega radia. Naš lep spomin se bo vračal na izjemno gospodinjo, na skrbno, pošteno, krščansko mamo in ženo, na njena ročna dela, na vezenje in na prekrasne izdelke, ki so krasili več razstav in krasijo domačo hišo. Med zadnjimi čudovitimi izdelki mame

Marice je tudi rišelj križ, ki je ob njeni sliki. Leta 1954 se je priženila v Flegarjevo hišo in tu preživela celo življenje. Naj počiva mirno.

Tekst in foto: Marina Drolc

***Če vsi grmi bi zacveli
in vsi cveti zadehteli,
vse vodice zašumljale,
zvezdice vse zasijale,
da njo z njimi obdarujem,
njo, ki vse ji, vse dolgujem,
bi premalo mogel dati,
tebi, moja zlata mati!***

(Voščila dragim srcem, Materi, str. 6, Založila knjigarna tiskovne zadruga, Ljubljana, 1942).

PRISPEVKI ČLANOV, MOTNIČANOV IN NAŠIH BRALCEV

Prispevek: Veronika Pogačar

Slovenska noša in oblačilna dediščina – moja velika ljubezen

Začetki prireditve največjega etnološkega festivala v Kamniku segajo v leto 1966. Ker nisem imela še svoje noše, mi jo je nekajkrat posodil gospod Sadnikar. Začela sem se zavedati lepote in sporočilnosti le-te.

Na moj odnos do oblačilne dediščine je že v moji rani mladosti vplival moj oče. Bil je lastnik priljubljene »Gostilnice« v Radomljah. Zanimal se je za različne umetnosti, ter zbiral stare predmete. V gostilni, v kmečki sobi, so bile stene okrašene s keramičnimi krožniki in majolke okrašene s slovenskimi grbi. Tudi lončena peč, mize in starinski stoli so prostoru dajali posebno žlahtnost.

Z očetom sem večkrat odšla v Kamnik, gospod Sadnikar je bil očetov prijatelj. Občudovala sem njihov muzej in se v mislih oblačila v nošo. Vse to je vplivalo na moje kasnejše zanimanje za oblačilno dediščino. Od babice sem prejela uhane in broško, tudi sklepanec. Začela sem dopolnjevati zbirko. Soseba šivilja mi je sešila perilo, mama pa izdelala čipke za spodnje krilo in srajco. Obleko sem kupila na Bolšjem trgu v Ljubljani, tudi ta je malo posebna, menda jo je nosila nevesta na svoji poroki.

Prireditve ob Dnevih narodnih noš smo se Radomljani udeleževali od vsega začetka. Tudi na »Kmečki ohceti« v Ljubljani nismo manjkali. Starejši krajani so prejeli veliko nagrad za svojo nošo in izvirnost. Na vseh teh prireditvah sem se začela spogledovati s »ČRNO NOŠO«. Spoznala sem gospo Cico Kolar, redno udeleženko kamniške prireditve. Nosila je nošo, ki jo je izdelala ga. Ljuba Vrtovec Pribac, tudi znanka kamniške prireditve in velika mojstrica v izdelavi noš.

Gospe Kolarjevi so se pričele zdravstvene težave. Vedela je, kako si želim imeti Črno nošo, zato se je odločila in mi jo prodala ter mi s tem izpolnila veliko željo. Črna noša je zame nekaj posebnega in ne znam opisati občutkov, ko jo oblečem.

Veronika Pogačar

Moje zanimanje ni ostalo samo pri nošah. JSKD (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti) iz Ljubljane je pred leti organiziral seminarje na temo oblačilne dediščine. Predavatelji so bili poznavalci in strokovnjaki ter izdelovalci noš, med njimi dr. Bojan Knific, kustos v Tržiškem muzeju. Znanje sem obogatila s praktičnimi izdelki in izdelala sem »zavijačko« in belo »pečo«. Znanje, ki sem ga pridobila, rada posredujem naprej in pripravila sem nekaj razstav na temo oblačilne dediščine. Začelo se je v Radomljah z razstavo »Čipke iz skrinje stare mame«. Vrstile so se razstave »Ko v nošo se odenem«, pa razstava »Kočemajk« in starih oblačil, razstava naglavnih pokrival, avb in peč z naslovom »Zlato in belo«.

Najbolj odmevna je bila razstava v galeriji Dika v Kamniku in v Menačenkovi domačiji v Domžalah z naslovom »SPODI NČ GOR PA BL MAU«. Razstava spodnjega perila naših babic in dedkov, ki so se s spodnjim perilom začeli spogledovati predavnimi sto leti. Za to razstavo sem bila nagrajena z občinskim priznanjem.

»Kaj so jedli naši dedje« je majhna knjižica z opisi starih jedi iz naše okolice, ki sem jo pripravila pred mnogimi leti, dočakala je že tretji ponatis. Še marsikaj me zanima, vendar se tudi meni

nabirajo leta. Najrajši pa pravim takole: *«STARA SEM RATALA, DELAT NE MOREM, GODCI ZAGODEJO, PLESAT PA POJDEM»!*

Leto praznih kašč

Ko je spomladi na cvetoče sadovnjake legel polarni mraz s severa, smo se začeli zavedati, kako močna je narava. Mi, nebogljeno ljudstvo, pa se vse prevečkrat obnašamo, kot bi imeli svet v svojih rokah in z njim delamo kar hočemo. Pa je prišel opomin, najprej v obliki virusa, za tem pozeba in v tem času nam grozi še oblak žvepla, ki ga bruha vulkan na Kanarskih otokih in ga veter nosi proti Evropi. Vse to pa so majhne nesreče v primerjavi s tem, kar je v preteklosti prizadelo naš planet.

Zato je bilo že spomladi naročeno, da naj opazujemo naravo, kako se odziva na ekstremne razmere, katerim smo vse pogostejše priča. V letošnjem letu smo lahko videli, kako se živali borijo za hrano, ki pa je v naravnem okolju primanjkuje. Ljudje lahko gremo v nakupovalne centre, kjer je zaenkrat dovolj hrane. Toda ta hrana se je kar naenkrat začela dražiti. Razlog je, tako govorijo, motena oskrba v preskrbovalnih verigah!!

Kaj pa če se te verige popolnoma pretrgajo?

Ostane nam samo, da se zanesemo na svojo zemljo, da jo obdelujemo tako spoštljivo kot naši predniki. Vedeli so kaj posaditi, koliko in kam. In predvsem so to znali. Ali je danes še tako?

Letos smo v Evropi prvič obeležili dan travniških sadovnjakov. Ta dan je devetindvajseti april. Travniški sadovnjaki počasi izginjajo, čeprav imajo veliko vlogo v kmetijstvu. Ne samo, da dajejo lepo podobo kmetijam, ki jih ščitijo pred vetrom, dajejo tudi zavetje in hrano tako pticam kot čebelam, nam pa zdravih plodov od maja do konca oktobra.

Enaindvajsetega oktobra pa obeležujemo svetovni dan jabolk. Zaradi vseh nepredvidenih vremenskih in prometnih situacij, ki se bodo v bodoče pojavljale, je najbolje, da se resnično lotimo samooskrbe, ki je še vedno najbolj varna za preživetje. To so vedeli in znali naši predniki.

Letos nam ostaja samo spomin na naše prejšnje društvene delavnice in na prejšnja leta z obilnim sadjem.

Valentin Zabavnik

Deset let časopisa Naš Utrip, Motniški občasnik

Skoraj tako kot smo otroci včasih čakali na Miklavža, danes čakamo nov izvod časopisa Naš Utrip. Ta čarobni zimski čas je kot nalašč za premišljevanje, obujanje spominov, družinskih pogovorov in tkanje načrtov za leto, ki se je pravkar začelo. Tako so živeli in delali naši predniki, zbrani ob topli peči. Morda so tudi peli, ličkali, zbirali fižol ali kaj drugega, vsekakor pa so bili močno povezani. Naše društvo - Utrip pod lipo domačo, Motnik, ima v svojem programu prav ohranjanje tega načina življenja, spominjanje na naše prednike, ki so znali v zadovoljstvu živeti in so bili sposobni samopreživetja. Te vrednote so vedno aktualne in bodo še kako prisotne v prihodnosti.

Koliko ur dela je vsako leto vložila v ta časopis ga. Marina, ve samo ona. Da lahko nastane takšen dokument časa, je potrebna popolna predanost in ljubezen do domačega kraja in ljudi v njem. Takšen časopis lahko nastane, če si celo leto v mislih na njega in na vsebino, ki jo bo prinesel. Obenem pa si v mislih že pri naslednji številki.

Usoda je tako nanescila, da smo ustanovili društvo s posebnim poslanstvom in dejstvo je, da je Marina Drolc z svojo neumorno energijo lahko ustvarila kvaliteten časopis. Vedno se v nekem času in v ljudeh sprostitjo takšne pozitivne energije, da se v motno sedanjost prikrade sončni žarek veselja in upanja za lepši svet zanamcem.

Urednica časopisa Naš Utrip, ga. Marina Drolc je s samo njej dano energijo oblikovala takšen časopis, ki je lahko poslovno darilo ali pa vezan v knjigo nepogrešljiv dokument o Motniku v tem in prejšnjem času. Posebej dragoceni so intervjuji s starejšimi krajanji, ki so bili verodostojni pričevalci življenja v Motniku. Mnogi so se med tem poslovili od nas, ostalo pa je zapisano njihovo pričevanje. Neprecenljiva dragocenost!

Na dvanajstem občnem zboru smo se ge. Marini Drolc zahvalili z zahvalo za desetletno uredništvovanje z željo po nadaljnjem delu za časopis, saj gradiva nikoli ne manjka. Naš Utrip naj živi in dela še naprej, tako kot do zdaj.

Valentin Zabavnik

Zglede imamo

***Kadar slikarji izdelujejo podobe, pogosto gledajo predloge,
da njihove poteze zvesto prenesejo na svoje delo.***

(Modrost očetov, str. 71, Družina, 2006)

Iz mesta na kmetijo (Turistična kmetija Pod kostanji)

Smo družina Grojzdek, ki se je iz mesta preselila na kmetijo na vrhu hriba.

Naša zgodba se je začela že nekaj let nazaj, ko smo zgolj razmišljali o tem, da bi se preselili na kmetijo. Z mami sva pogosto jahali in sva že tako ali tako imeli veliko željo, da bi lahko imeli vsaj enega konjička, oče in brat pa sta nadvse navdušena nad mehanizacijo. Zato smo občasno brskali po objavah nepremičnin in iskali, če bi bilo kaj takega za nas. Več let smo hodili na ogleda, vendar nismo bili popolnoma odločeni, če si to sploh želimo in če

smo sploh sposobni voditi kmetijo. Ogledali smo si prek 20 različnih posesti, a nekako nismo našli »ta prave«.

Ko pa smo si ogledovali oglas za kmetijo v Motniku, nam je velikost posestva in lokacija ustrezala, zato smo se dogovorili za ogled. Ko smo prišli na kmetijo, nismo dolgo rabili, da smo rekli »to je to, to smo iskali«. Skupaj s prejšnjim lastnikom smo si ogledali posest, ki nas je prevzela in smo jo kar »požirali z očmi«. Nato so se pojavila vprašanja - ali bomo res to naredili? Smo prepričani? Bomo zmogli?

Ampak resnica je, da nikoli nisi prav zares pripravljen in prepričan, vedno se porajajo dvomi. Mi smo rekli – ja, gremo. In tako je stekla odločitev o nakupu te čudovite kmetije.

Delo se je pričelo še preden smo se sploh preselili. Ker je bila želja po konjičkih prevelika in ker sva se z mami zaljubile v prvo kobilico, ki sva jo šli gledat (Medi), smo se s takratnim lastnikom kmetije dogovorili, da lahko konjički pridejo že malo pred nami na kmetijo. Mi pa hitro v akcijo. Staro »štalo« oz. hlev smo preuredili – prej je bila namenjena za krave, mi pa smo izdelali bokse za konjičke in ko je bilo vse nared je na kmetijo prišla naša prva kobilica Gaya. Medi smo takrat imeli še nastanjeno v Domžalah, vmes je bila tudi na treningu v Ljubljani, zato je na kmetijo prišla malce z zamikom. Skratka, konji so bili prvi in še pred nami.

Osemnajstega oktobra 2020 pa smo prvo noč prespali na kmetiji. Na **naši** kmetiji. Z nami je na kmetijo prišla nova psička Pika, iz Domžal pa je prišel tudi mucek Mac. Občutki so bili mešani, po eni strani dvom, po drugi veselje.

Zdaj smo na kmetiji že dobro leto. Velikokrat razmišljamo, kako smo sploh lahko živeli v mestu tako dolgo? Zelo ponosni smo na to, da smo zbrali pogum in se preselili, odločitve pa nikakor ne obžalujemo. Oče vedno pravi, da je kar nervozen, ko mora kaj urediti v mestu, polno je avtomobilov, zastoji, ogromno ljudi, ... Pri nas je res mir in sama narava, čudovite živali, ki ti narišejo nasmešek na obraz, čudovit razgled in večinoma tudi lepše vreme kot v dolini.

Naša kmetija se nahaja na samem vrhu hriba Vrhe (Zgornji Motnik), na približno 700 metrih nadmorske višine s čudovitim razgledom na Motniško dolino.

Do danes se je število živali povečalo. Trenutno imamo na kmetiji: tri kobilice - Medi, Gayo in Miško, psičko Piko, muca Mac-a, kozice Ruby, Malinco in Daisy ter kozla Bineta, zajčke, kokoške in čebelice.

Ker je bila že od začetka naša želja ljudem ponuditi trenutek miru in narave, nudimo družinska doživetja za družine. Naš cilj je, da družine skupaj preživijo prosti čas v družbi prijaznih živali in narave. Radi bi dali družinam delček miru, ki smo si ga mi želeli v mestu. Družinsko doživetje je obisk naše kmetije, kjer vam predstavimo našo zgodbo, si ogledamo kmetijo, skupaj z otroci spoznamo živali, jih nahranimo in pocrkujemo. V kolikor je želja, gremo nato na sprehod s konji, pogumni pa se preizkusijo tudi v jahanju. Skratka kmečko doživetje za vse člane družine.

Na kmetiji organiziramo tudi rojstne dni za otroke, kjer poskrbimo za tri-urno zabavo z živalmi in ustvarjalnimi delavnicami. Med počitnicami se otroci lahko pridružijo našim kmečkim počitnicam, ki potekajo cel teden. Pogosto organiziramo tudi sobotna varstva, kjer se otroci družijo z nami na kmetiji ob sobotah od 8.00 do 16.00 ure. Otroci nam pomagajo pri kmečkih opravilih, spoznajo kmečko delo, živali, skratka popolno doživetje za otroke.

Poleg tega se ukvarjamo tudi z zelenjadarstvom. Imamo dve njivi na katerih zrastejo najboljši domači pridelki, ki so glede na sezono na voljo tudi za nakup (zelenjava, jagode, maline, kostanj,...).

Izdelujemo tudi domač izdelke - žganje in likerje (limonin in češnjev liker, hrastovček, ribezov liker, jagodni liker, bezgov liker), imamo tudi domač med ter najboljša domača jajčka, saj se kokoške prosto sprehajajo zunaj in jih krmimo z ekološkimi krmili.

Ker oče obožuje delo z lesom izdeluje čudovite deske za rezanje in serviranje, jaz pa z pirografom ročno vžgem napis po želji.

Za naprej imamo že ogromno načrtov. Naš prvi cilj je ureditev toaletnih prostorov, da bomo lahko gostili tudi šolske otroke na naravoslovnih dnevih, ureditev glampinga, kjer bomo družinam nudili več-dnevno doživetje ter ureditev sobe za predelavo živil.

Zelo lepo vas vabimo na družinsko doživetje, da nas spoznate še v živo.

Besedilo in slike pripravila: Maja Grojzdek.

Kdo vendar smo

**Živijo na zahodu in tudi na vzhodu,
kot se je pač pripetilo vsakomur med nami.**

**Prilagodijo se temu,
kar je kje v navadi.**

**Vendar pa v skupnosti živijo tako,
da jih vsi občudujejo in nadvse spoštujejo.**

(Modrost očetov, str. 54, Družina, 2006)

MOJI MUCICI
(Marina Drolc)

*Šla Jolka je čez cesto to v soboto,
še ne vedela za svojo zmoto.
Pogledat na trikotnik k Pavletu, ki je kosil,
če na pokošnem zanjo ulov bi bil.*

*Pridirjal s klanca ta voznik,
prehitro mimo table je Motnik.
In počilo je kot iz topa,
potrebno niti ni bilo galopa.*

*Jo vrglo trikrat je v zrak,
od udarca v glavo obležala vznak.
To slišalo se prav do doma,
od koder za moment ušla je ona.*

*Božični utihnil je kraguljček lila,
in ovratnico sem v svitek zvila.
Takrat tak zvonček je dobila,
nam v veselje noč in dan zvonila.*

*Veselje v hiši je zamrlo,
kot kdo ve kje bi vse pomrlo.
Dosegla komaj dobro leto,
smo čuvali jo kot svetinjo sveto.*

*Za nas najlepša je bila doslej,
prekosila tudi tiste vse od prej.
Bila deležna je posebne vzgoje,
nadvse velike še ljubezni moje.*

*Bila razumna, zlata in edina,
krasotica moja lepa fina.
Kdo rekel bi, za žalost to ni pravi vzrok,
resnica pa veli, da komaj zadušim svoj jok.*

TEPEŽKARJI

*Naše šibe so srdite,
kaj se nič jih ne bojite?
Oj, mi hudi smo možje,
kaj vam ne drhti srce?*

*Vendar nič vam ne storimo,
če od vas kaj v dar dobimo:
Malo jabolk, medenic,
malo dajte od potic!*

*In če še na našo prošnjo
kaj olajšate si mošnjo,
naj ne bo zato vam žal,
Bog za nas bo plačeval!*

*On vam dal bo lepa vrata,
lepa vrata, vsa iz zlata,
okence še bolj lepo,
vse od biserov svetló.*

*A še lepšo dal bo srečo,
milo srečo, v vek cvetečo.
Kdor pa noče dati nič,
naj pozoblje ga vrabič!*

*Iz knjižice: **VOŠČILA dragim srcem**,
str. 84 - 85, zbral, C. Golar,
založila knjigarna Tiskovne zadruga,
Ljubljana, 1942.
(Knjižica je bila last Cvete Drolc)*

IZBRSKANO IZ SPOMINA

Marija Zupančič, roj. Bervar, Gabrijelova Micika

Z njo sem se pogovarjala, dne 12. junija 2017, tudi v novembru 2021: Marina Drolc.

Kdaj ste se rodili in kje?

Rojena sem bila 7. julija 1929 v Ljubljani. Menda takrat v Motniku ni bilo babice, čeprav je občasno pri porodih pomagala v Motniku še Matevčkova Micka, Grahkova sestra, a zakaj je šla mama v Ljubljano, ne vem več. In doma ni bilo nobenega, da bi porodnici pomagal. Rodila sem se zelo majhna, sestra usmiljenka v porodnišnici je mami rekla, da sem velika kot steklenica piva. Potem je bilo vprašanje, kako mi bo ime, pa je usmiljenka odločila, naj bo pač Marija, Micika, ker je tako majhna. Krstili so me kar tam in mama je sama odšla iz porodnišnice z avtobusom do Konfinarja v Zajasovniku. Tam je bila gostilna, večkrat je pri njih pomagala Vrbanovčeva Tonka. Videla je mamo, ko je izstopila na postaji. »Kaj pa neseš«, je vprašala? Ko je videla, da mama nese majhno štručko, deklico, je dojenčka vzela v naročje

in me odnesla do Motnika. Tako je mama prišla z otrokom domov. Takoj je morala poprijeti za delo, saj ni bilo druge možnosti. Tu v hiši je bil samo še mamin oče Gabrijel, ostale dekleta so že šle od doma. Francka je šla v Francijo, še prej sta šli teta Ančka in Micka, Lojzka pa je že služila v Domžalah, delala je kot gospodinjska pomočnica pri neki družini. Potem se je začela vojna in je Lojzka prišla domov, bila je tu prijavljena, tudi Stanko je bil takrat doma, Polde pa je bil že poročen. V tem času so Nemci spravljali skupaj mlade in tako sta morala oditi v Dravograd tudi Stanko in Lojzka. Več motniških mladih je takrat moralo na tak način oditi. V Dravogradu je bilo leta 1942 neko taborišče, kot nemško delovno taborišče. Vsi, ki so bili še prosti in niso imeli gruntov, so morali tja.

Koliko je bilo Gabrijelovih otrok in kako je bilo z njimi?

Bilo jih je sedem. Najstarejša je bila moja mama Nežka, ko je bila stara štirinajst let, je umrla njena mama in moja stara mama. Stari oče Gabrijel se je leta 1903 poročil s Frančiško Koželj in imela sta otroke: Nežko, Ančko, Micko, Leopolda, Stanka, Francko in Lojzko. Polde se je poročil, stanovali so še v stari hiši ob tej naši. Leta 1942 so Nemci Poldeta odpeljali v zapor v Maribor, žena pa je ostala tu. V času, ko je bil Polde tam zaprt, je teta od Poldetove žene pisala v Motnik, naj takoj pridejo z družino v Šmartno ob Paki, sicer bo svojo domačijo zapisala drugim. Ta teta je živela sama in je te sorodnike že prej nagovarjala, naj pridejo živeti k njej. Družina, Poldetova žena in otroci so se odločili za selitev, balo in vse potrebno je takrat vozil z vozom Tončkov ata. Medtem je Polde iz zapora pobegnil in prišel nazaj domov v Motnik, česar se je stari oče Gabrijel zelo razveselil. Ko je Polde videl, da se je družina odselila v Šmartno ob Paki, se je po par dneh odločil, da gre v

Gabrijelovi otroci in sovaščani, stojijo zadaj, od leve: hčerka Lojzka Bervar, hčerka Micika Bervar, por. Reberšek, hčerka Nežka Bervar, učiteljica Kanduč, mož učiteljice ročnega dela, ki sedi spredaj z dvema otrokoma, sinova Stanko in Polde Bervar, Katarina Hribnik, sorodnica.

*Sedijo spredaj, od leve: hčerka Ančka Bervar, por. Štor s hčerko Marjetko, stara mama Lucija Aubel Bervar (mati Gabrijela), **oče Gabrijel Bervar**, učiteljica ročnega dela in njena dva otroka, hčerka Francka Bervar (odšla v Francijo).*

partizane. Prišel je v Tomšičevo brigado, ki se je takrat zadrževala v bližini Šmartnega ob Paki. Zaprošil je nadrejene, če gre lahko k družini, ki je živela v bližini, da bi se preoblekel. Na poti do Šmartnega ob Paki pa se je znašel v nemški zasedi in padel. Potem so Nemci prišli v hišo, kjer je stanovala Poldetova družina in v pogovoru z otroki, ki so kazali slike o svojem očetu, je eden od Nemcev povedal, da so ravno tega človeka pravkar ustrelili. Ena od Poldetovih hčera je že toliko znala nemško, da je razumela, kaj se je zgodilo. Žena je potem uredila, da so Poldeta našli in ga »na Paki« tudi

Francka Bervar, poročena Eniko, živel je v Franciji, doživela je 107 let.

pokopali. Stanko ni bil poročen. Bil je tudi v taboru v Dravogradu, od tam so jih nekaj preselili v Celovec, tudi Stanka. Tudi on se je odločil oditi v partizane, tudi on je padel nekje na Štajerskem, v okolici Maribora. Nikoli nismo izvedeli, kje je ostal. Mama Nežka je veliko hodila okoli in iskala informacije o pogrešanem, a ni mogla nič izvedeti. Preden je odšel v partizane se je iz Celovca oglasil doma in povedal očetu, da gre, meni pa je rekel: »Micika, kar pridna bodi, jaz grem, Planinščica bo tako ali tako tvoja«.

Ostala dekleta so se torej že odselile, tri so šle v Francijo, Lojzka pa v Domžale. Nekaj časa je bila na Koroškem in leta 1945 rodila hčerko Jelko, po vojski pa je prišla nazaj v Domžale k družini, kjer je že prej delala. Tam je dobila sobo, Jelka pa je bila pri nas do vstopa v šolo. Lojzka je nekaj časa delala tudi v tovarni Tosama, kasneje pa se je zaposlila v tovarni Induplati v Jaršah in se tja vozila s kolesom. Po službi je pomagala družini in njihovim otrokom, kjer je stanovala.

Potem ste odraščali tu v Motniku in v tej hiši, kako je bilo s šolo?

Ja, v šolo sem šla eno leto kasneje, oz. iz posebnih razlogov ponovila prvi razred. Pečnikov ata je vozil s kravo gnoj na njivo in me je hotel imeti vedno zraven, da sem pazila na krave. Enkrat sem spredaj krave popustila, bilo je ravno pri Šuštarjevi hiši in poskusila skočiti na voz, da bi se peljala. Ob tem sem zelo nesrečno padla pod voz in se močno poškodovala. Imela sem počeno lobanjo z odprto rano, bila sem polomljena, domov me je prinesla Justina Mara. Takrat je bila doma še naša Francka, ki me je s cizo vsak dan vozila na Vransko, tam je bil dr. Šerko, saj sem imela rano na glavi, ki se mi je gnojila in gnojila. Ne morem povedati, kako sem se bala tega prevezovanja. Strašno me je bolelo, tudi zdravnika sem se bala. Ta rana se je kar gnojila in gnojila, ni se pozdravilo, zato so me z avtobusom prepeljali v Ljubljano. Stara sem bila sedem let, tudi govoriti nisem mogla, zato je bil problem tudi v šoli. Če sem bila karkoli vprašana, je bilo konec, nisem mogla spregovoriti.

Kateri učitelji so vas učili?

Ko sem začela hoditi v šolo je bil učitelj Bajde in Jernejkova gospa Vida Hribovšek. Bila je posebna, stroga, huda, te sem se še posebej bala. Še zdaj se živo spominjam, kako je bilo v šoli, tam sem doživela marsikatero slabo izkušnjo in razočaranje. V šolo sem hodila štiri leta, potem je prišla vojna. Kolikor je bilo potem šole, je bilo vse po nemško. Bili sta dve nemški učiteljici, smo se pa v glavnem igrali in hodili po Motniku. Se spomnim, da smo prepevali »Singen und maschieren geradeaus«, pa ne vem naprej, veliko je bilo zabave in heca. Ena od učiteljic je bila Inge Locker, imela je široko krilo, motniški fantje pa so ji veselo nagajali in ji krilo dvigovali. Druga učiteljica je bila Marija, bili sta prijazni.

Kako je bilo s tistim krompirjem, ki so ga vojaki nosili kuhat k Cotlnovi mami?

Bilo je leta 1944, z mamo sva v Planiščici čez zimo zakopali krompir, da bi ga ohranili in spravili za hude čase. Ne nazadnje, da ne bi krompir odšel z obvezno oddajo. Pa je prišla en dan Cotlnova mama povedat, da vojaki nosijo iz tiste smeri krompir, da ga je morala kot gospodinja skuhat. Zgrozili sva se, mama je odhitela takoj v Planinščico pogledat in našla vse, kar je bilo zasuto,

razkopano. Tako sva ostali še brez krompirja, tudi toliko ga ni ostalo, da bi ga spomladi lahko posadili.

Ob koncu vojne ste bili stari 16 let, ostali ste doma, kako je bilo?

Ja, med vojno, pred svetim večerom leta 1944, so umrli stari oče Gabrijel. Starega očeta smo vikali, tudi mojo mamo sem jaz vikala. Stari oče so imeli raka, iz pogovorov ob smrtni postelji sem razbrala, da je šlo verjetno za prostato. Bili so tri tedne v Celju v bolnici, ker se jim je zaprla voda. Potem so jih pripeljali domov in na mamino vprašanje, kako da so prišli domov, so povedali, da so tam ležali tri tedne brez vsakih zdravil, brez terapije, tako lahko ležim tudi doma, so rekli. No, še isti konec tedna so umrli v hudih mukah. Takrat je bila pri nas čez noč Mehačeva Polona, naslednjo noč pa Soverkova Zdravka, da nisva z mamo bili sami. V tem času je bila policijska ura, ob očetovih parah smo prižgale majhno svečo in zastrle okna. Pa je prišla kontrola, to so bili »Wachmeisteri« (čuvaji), potrkal je eden od njih na okno, češ, ugasnite vse, ne sme se nič svetiti.

Micika, glede na to, da se tako živo spomnite starega očeta Gabrijela in glede na to, da sva zelo v sorodu, bom ponovila podatke iz rodovnika prof. dr. Zarjana Fabjančiča, s katerimi naju je obe, ob obisku tu pri vas, seznanil oktobra 2014.

Johann Baptista Bervar (po prvih zapisih Werwar) je bil rojen 1811, na naslovu Motnik 45, v skromni sobici nad hlevom lesenega poslopja, zadaj za kasneje zgrajeno Purgarjevo hišo, zdaj št. Motnik 6, prej Motnik 55. Umrl je leta 1881, na naslovu Motnik 9 (številka po takratnih podatkih), torej v tej Gabrijelovi hiši, v kateri se danes pogovarjava. Janez Baptista Bervar je imel v prvem zakonu z Jero Gertrudo Kmetič (1804 - 1870), preživele, sina Jožefa Bervarja, mojega pradedu ter hčerki Marijo Nives in Alojzijo. Ko je Johann Baptista Bervar leta 1870 ostal vdovec, se je leta 1872 v Motniku poročil z osemindeset let mlajšo Motničanko Lucijo Aubel (rojena 1849, Motnik 25 – umrla 1930, Motnik 9). V tem zakonu se je leta 1873 rodil prvi sin Gabrijel Bervar, vaš stari oče. Moj praded Jožef Bervar in vaš stari oče Gabrijel Bervar sta bila torej polbrata. Torej sva pol sestrični v četrtem, oziroma v tretjem kolenu.

In kako sta živeli po vojni?

Po smrti starega očeta sva ostali z mamo sami, po vojni pa je bilo še huje kot med njo. To so bili najtežji časi, nič nisva imeli, življenje ena sama muka, brez sredstev in denarja, vse, kar sva morali koga prositi, pa je bilo treba odslužiti. Jaz sem imela na plečih vedno koš in tabrh (dnino). Samo koš in kripa, pa v dnino, pa v Planinščico. Vse odslužit, kar sva z mamo kje posadili. Najeli sva kje del njive, potem pa v košu znosili domov, pa za tak pridelek seveda spet vse odslužit. Če je kdo zoral in s konjem kaj pripeljal domov, spet odslužit. Moja mama je bila slabotna, bolna na srcu, imela je probleme s pljuči, z jetri, bila je drobna, rahlega zdravja in ni zmogla velikega napora. Imeli sva njivo pri Gregorjevcu v Zajasovniku, pri Španu, pri Mežnarčku, povsod je bilo treba vse odslužit, povsod eno samo garanje.

Po vojni sem morala v brigado, Motnik je prišel na vrsto za cesto Šamac-Sarajevo. Jernejkova Irena je zbirala kandidate, prijavila je mene in Mehačevo Minko, prišel je dekret, da je treba iti. Moja mama bi lahko takrat naredila prošnjo, da bi bila jaz oproščena, ker sva bili sami. Pa je mama rekla: »Veš kaj Micika, kar pojdi, boš imela vsaj kaj jesti«. Hudi časi so bili, ni za povedat! Imeli smo tisto Planinščico, nekaj gmajne, v kateri se ni smelo nič posekati, od tega nismo imele nič. Ker pa je bilo pri hiši nekaj malega grunta, po vojni nisva dobili nobene karte, nekaj malega za obleko, a za hrano nobene stvari. Nič! Pa taki ljudje so bili na položajih, ki niso gledali na male ljudi, to je bilo grozno. Ta veliki pa so si delili karte za moko kljub temu, da so imeli grunte in pšenico doma. Se spomnim, da sva z mamo leta 1946, pred Veliko nočjo, gledali skozi okno, tam v kuhinji sva jokali, ko so ljudje nosili k žegnu, midve pa nisva imeli niti krompirja, da bi ga nesli. To se ne da povedat, kako je bilo in ne bo nikoli pozabljeno.

Sta imeli kravo, prašiča?

Ja, imeli sva kravo in prašiča. Po vojni, ko je bilo že tako hudo, sva z mamo s težavo zredili enega pujska. Prišla je obvezna oddaja in bilo je treba oddati še tega edinega prašiča. Flegar je imel navodilo, da pride ponj. To je bilo najhuje, kruto, še ubogega prašiča nisva smeli obdržati. Krava je vendarle ostala, bilo je mleko, pa to seveda par mesecev, potem pa je bila breja in še mleka ne več.

Kako sta preživel kravo, kje sta nakosili toliko sena?

Mi smo imeli tukaj zgoraj na hiši parno, šele kasneje v stari hiši zraven. Na parno se je prišlo iz te veže, seno pa smo zmetavali na to parno s strani hiše. Kosili smo v Planinščici in v našem Homu.

Pa v Homu ni bilo veliko sena, kako ste sploh preživel kravo?

O, v našem Homu je bilo veliko košenine. Se spomnim starega ata, ko so se takole pogovarjali, da je bilo v Homu 90 krip sena. In eno leto sem polovico te košenine pokosila čisto sama, tudi Planinščico sem kosila sama, tudi Jelka je včasih kosila. Mučili smo se grozno in vse smo znosili domov v kripah in na hrbtu. Potem sem se morala naučiti klepati tudi koso. Včasih sem šla v Planinščico že ob štirih zjutraj ter čakala, da se je naredil dan. Je rekel sosed spodaj v Motniku »Madonca, ko grem jaz zjutraj na stranišče, ti v Planinščici že klepleš koso«. In še to, včasih sem se zjutraj ob petih, spotoma gor grede, ustavila na pokopališču, pri domačem grobu. Ob tej uri je imela Španova Mara vedno odprto okno in sem slišala, kako moli prek radia Ognjišče rožni venec. Ona je molila doma, jaz pa na pokopališču, da sem dočakala dan in šla potem naprej proti Planinščici. Z Maro sva se potem kasneje kdaj pogovarjali, kako je dobro, da zjutraj skupaj moliva rožni venec. Pa pravi Mara: »Kako skupaj moliva, jaz sem takrat še v postelji?« Ja, seveda, sem ji odgovorila, jaz pa skoraj pod tvojim oknom molim, ko na pokopališču čakam, da se naredi dan.

Koliko ste bila stara, ko ste se poročila? In kako ste spoznali svojega moža?

Stara sem bila 19 let, ko sem se poročila. Avgust, partizansko ime Zoran, je bil v partizanih, fantje so bili tudi stražarji, v uniformah, bilo jih je kar nekaj v Motniku in so nekaj časa stanovali pri Vrbanovcu. Stari oče Gabrijel so bili krojač in tu v hiši pod oknom je stal šivalni stroj. Pa je Zoran, bil je tudi krojač, večkrat prišel k nam, češ, če lahko pri šivalnem stroju za fante kaj zašije. In je včasih šival. Po vojski, spadali so k vojaškemu zasavskemu odredu, so fantje še večkrat prihajali v Motnik.

Tako je Milana Vengusta ob koncu vojne spoznala tudi moja teta Ivanka Drolc.

Ja, se spomnim Vengusta, ki je tu hodil in stražil, некоč me je na oni strani cerkve celo vprašal, če vem, kje je tu nekje v Motniku »Kukovica«. Pa sem mu šla pokazat skalo, ki smo ji rekli Kukovica, to je skrajni vzhodni del grajskega pobočja in zidu. Bil je Vengust prijazen gospod. Tako so Zoran in še nekateri fantje s Trojanske strani po vojni prihajali v Motnik, tudi k nam in tako smo se poznali. Pri Mehačevih so tudi bile punce, Slavka je tudi bila v partizanih, so prišli po njo, ker je lepo risala, pisala tiskane črke, delala je potem v eni od ilegalnih tiskarn na Gorenjskem. Družili smo se generacija, motniški fantje, npr. Hribovškov Peter, K'ručkov Ivan, Krevljev Darko, Ferbarjev Ludvik, pa tudi fantje iz Češnjic, iz Okroga, pa iz Šentgotarda Gabrškov, pa še nekateri. Eden je znal igrati na orglice, Hribovškov Tone na klavirsko harmoniko in veselje je bilo tu. Ples, veselje, druženje, pa brez pijače in razgrajanja, brez slabih besed, samo prijetno druženje, ples in veselje. Tam in tako smo se mladi družili, včasih smo preplesali celo noč, da so se tla kar svetila. Punce pa smo bile: Soverkova Zdravka, Čorova Micka, včasih je prišla tudi Tonačeva Rozika, Anžetovčeva Julka in jaz. Z Zoranom sva se poročila leta 1948, takrat se je ženila tudi Lukčeva Tončka, živel je potem v Velenju. Spomnim se tudi Lukčeve Micke, ki se je poročila s Purgarjevim Mirkom, tvojim pokojnim stricem. To sem si pa tako zelo zapomnila, ko je Micka umrla, takrat sem prvič slišala »pleh muziko«, bili so iz Zagorja, igrali so celo pot z Bele do pokopališča.

Kaj pa vaši otroci in življenje potem?

Leta 1949 se je rodila hčerka Nada, Judita 1950, Jelko 1951 in 1955 Božo. Leta 1957 sem morala v bolnico zaradi težav s ščitnico, v vojni bolnici sem bila operirana na obeh straneh vratu, takrat so mi odstranili tudi znamenje, ki sem ga imela na levi strani vratu. Ker je bila odstranitev znamenja delikatna, sem morala posebej podpisati. Bila sem v bolnici sedemnajst dni. Zoran je delal v rudniku, prej v šivalnici, živel je čez teden v Zagorju, konec tedna pa je prihajal domov. Ko je začel voziti rudniški avtobus, se je po delu vračal domov.

Otroci so odraščali, hodili v šolo, verjetno je bilo pri štirih otrocih kar težko?

Ja, Nada je šla v trgovsko šolo, iskali smo takrat možnost, da bi v to šolo vpisali tudi Dido, a je bilo nemogoče. Nikamor je nismo mogli vpisati. Tudi za Jelka je bil problem, to so bili časi, ko se je težko našlo mesto za šolanje. Je pa leto pred Jelkom dobil mesto v ključavničarski šoli Španov Marjan, nekako smo prek njega potem lahko vpisali v to šolo tudi Jelka. Božo se je izučil za telekomunikacijskega tehnika in nekako smo z velikimi napori spravili otroke h kruhu.

Kmalu ste ostala vdova, kako je bilo z Zoranom?

Zoran je umrl leta 1979 za levkemijo. Bilo je zelo hudo in zelo se je mučil. Nerada se spominjam teh časov in čudno je, da sem ob vseh težavah dočakala ta svoja leta.

Vedela sem, da ste zanesljiva oseba, vsi smo vas iskali ob smrti domačih, da ste popazili na hišo v času pogrebov. Skrbeli ste tudi za več hiš, ki so v Motniku ostale prazne. Šla sem vas prosit za varstvo hiše tudi ob smrti mojega očeta, tudi naše mame. Ali lahko poveste kaj o tem?

Ja, ob mojem stalnem košu, kosi, grabljah in kasneje s košem ter berglami do Planinščice in nazaj sem skrbela še za marsikaj. Imela sem ključ od Justine hiše in ji pomagala, ko je bila Mara v bolnici. Imela sem ključe in zračila Karotovo hišo, ko je Pavla Grutschreiber odšla v Ljubljano. Obdelovala sem Tomažev vrt in skrbela za hišo, ko je umrla babica Malka, hčere in sorodniki iz Celja in Žalca so redkeje prihajali domov. Imela sem ključe od Kramarjeve hiše, od Dimčevih, dokler so bili v Franciji. Ti so prejšnjo Madjarjevo hišo kupili od Bogataja. Imela sem tudi ključ od bivše meznarije, ko je Rezka odšla v bolnico in do njene smrti. Tudi pri Pečnikovi hiši sem dolgo molzla krave.

Vaše življenje je bila ena sama muka, garanje in revščina. Ali lahko kaj rečete o svojem očetu in kako bi opisali življenje včasih v primerjavi z danes?

O, to je pa velika razlika, tega ni mogoče popisati. Ko sem odraščala, je bilo hudo, pomanjkanje, garanje, bolezen in boj za preživetje. Veljala sem za pankrta kot nezakonska hči, vsi so me zapostavljali, zaničevali, tudi mama je trpela. Za očeta Andreja Bervarja sem vedela, večkrat je prišel k nam, a od njega nisem nikoli dobila ničesar. Tudi mami ni dal ničesar za hčer. Imel je prijavljen nek svoj posel in ko je izvedel, da mama želi urediti alimente, je posel odpovedal. Da bi se poročil z mojo mamo, je postavil pogoj, da mu stari oče Gabrijel za to prepiše gmajno. Pa so stari oče rekli: »Tamle so vrata, pa pojdi. Če sem preživel sedem otrok, bom pa še tole«. In je šel. Ko je bila mama z menoj noseča, se je že poročil s Tomažev Mico. Biti takrat nezakonski otrok, je bilo hudo, samo ponižanje, samo odganjanje od hiš, od izložbe, kjer smo otroci opazovali lepo blago in poželjivo gledali v trgovino Justine hiše. Pa sva največkrat z Rudlnovo Minčko morali bežati, ker naju je pankrta Justa odgnala. Pa potem v zakonu je bilo tudi marsikaj, tudi veliko hudega. Ko so moji otroci odrasli, je bilo lažje. Tudi ko sem ostala vdova, sem nekako preživela. Vmes pa tudi velika žalost, najprej smrt hčerke Nade, ki je mlada umrla za rakom in potem tudi velika žalost za vnukom Žigo, tudi ta je umrl star 27 let za tumorjem v glavi. Grozno je, če moraš pokopati svojega otroka in vnuka.

In kako živite danes?

Življenje danes ni primerljivo z nekoč. Zdaj sicer nisem najboljšega zdravja, težko hodim in nekatere stvari težje delam, a otroci so že zaslužili pokojnino, vnuki so v glavnem pri kruhu, jaz pa živim lepo in v svojem miru. Včasih sem skuhal kosilo za Božotovo družino, ko so še zidali, sicer pa skrbim zase, si skuham kavico in se lahko v miru odpočijem. Tako lepo, kot mi je zdaj, mi še ni bilo in samo to si želim, da bi tako ostalo. Da bi bila še prisebna in toliko zdrava, da bi se sama uredila in sprejemala vse, ki me obdajajo in obiskujejo. In želim si to, da bi na svetu vladal mir, da ne bi ponovno doživeli vojne vihre in časov po njej, ta čas je meni in moji mami zadal največje bolečine.

Draga Micika, ste med redkimi Motničani, ki so doživeli tako lepo in visoko starost kot vi. Vsakokrat, ko gem proti pokopališču, sem vesela, da se še kadi iz vašega dimnika, vesela, da si še veliko stvari uredite sami in da vas spomin ni zapustil. Celo življenje ste preživali v Motniku in v tej hiši, vse ste poznali in mi vas, ste vir spomina za nazaj in veliko že odseljenih iz kraja ali znancev se ustavi pri vas, vas kaj povpraša. Želim vam še naprej sprejemljivega zdravja. Upam, da boste s svojo prisotnostjo še dolgo bogatili to »Purgarčkovo hišo« v Motniku in da vas bodo vaši dragi še dolgo imeli ob sebi. Hvala vam za ta pogovor in srečno, vaša pol sestrična v četrtem, oz. tretjem kolenu po Janezu Baptista Bervarju,

Marina Drolc

ODSTRTE PODOBE NEKEGA ČASA

Vsebinsko pripravila: Marina Drolc

Škof Vovk v Motniku, slikano pred mežnarijo - cerkveno hišo v Motniku, 1962. V sredini škof Anton Vovk, na njegovi levi motniški župnik Anton Rovtar, skrajno levo na sliki dr. Marijan Dokler, takrat župnik v Špitaliču (arhiv Drolčevih).

V zvezi s to fotografijo in mojim vprašanjem, kdaj bi bil nadškof Vovk lahko zadnjič v Motniku, mi je župnik iz Tuhinja g. Nikolaj Štolcar poslal naslednje podatke, zapis je našel v cerkveni kroniki.

»V zvezi s sliko, ki ste jo poslali oz. priložili sem v kroniki našel naslednji zapis, ki jasno govori, kar ste želeli vedeti:

15. julija (1962) je bila v Motniku velika slovesnost, zlata maša. Obhajal je zlato mašo Rovtar Anton, motniški župnik. Tako je hotel imeti prevz. nadškof Anton Vovk, ki je v ta namen odredil tudi birmo v Motniku na isti dan. Za asistencijo je sam nadškof odredil gg. Prelata in generalnega vikarja dr. Pogačnika (ki je bil tudi namestnik) in prelata Jožef Šimenca, dekana stolnega kapitlja kanonikov v Ljubljani, ki je bil tudi slavnostni govornik pri zlati maši. Slavnost je bila lepa in prisrčna.

To je bil torej gotovo zadnji obisk nadškofa Antona Vovka v Motniku«.

Podatki na internetu: povzela M. Drolc

Anton Vovk, slovenski nadškof in Božji služabnik, rojen 19. maja 1900, Vrba, umrl 7. julij 1963, Ljubljana.

»Škof Vovk je bil ponosen na svoj rod in vero«

Prešernova in Vovkova rojstna hiša, Vrba na Gorenjskem

Anton Vovk se je rodil v Vrbi na Gorenjskem, v isti hiši kot sto let prej pesnik France Prešeren. Anton je bil Prešernov pranečak, saj je bila njegova stara mati Marija Vovk (Mina) Francetova sestra. Oče Jožef in mati Marija, rojena Debelak, sta umrla v njegovi rani mladosti. Dva razreda osnovne šole je naredil v Breznici, druge v Kranju, kjer je obiskoval tudi gimnazijo. Leta 1917 je vstopil v malo semenišče v Škofovih zavodih v Šentvidu, pozneje pa v ljubljansko semenišče; 29. junija leta 1923 je bil posvečen v duhovnika. Kot kaplan je služboval v Metliki in v Tržiču, kjer je leta 1928 postal župnik.

Leta 1940 je bil imenovan za škofijskega svetnika in ljubljanskega stolnega kanonika z namenom, da s časom prevzame mesto rektorja novega Baragovega semenišča. Od začetka okupacije je kot predsednik škofijskega odbora, ustanovljenega v ta namen, pomagal duhovnikom beguncem, ki so se zatekli v Ljubljansko pokrajino iz nemškega okupacijskega območja. Leta 1944 je postal rektor bogoslovnega semenišča.

Anton Vovk je kot generalni vikar junija leta 1945 zaradi aretacije generalnega vikarja Ignacija Nadraha prevzel vodstvo ljubljanske škofije. Leta 1946 je bil imenovan za ljubljanskega pomožnega škofa in dne 1. decembra posvečen v škofa, dne 17. septembra 1950 pa imenovan za apostolskega administratorja ljubljanske škofije s pravicami rezidencialnega škofa. Od leta 1951 do 1961 je upravljal tudi slovenski del reške in od leta 1951 do 1955 slovenski del tržaško-koprske škofije. Dne 26. novembra 1959 je bil Vovk imenovan za ljubljanskega škofa - ordinarija. Papež Janez XXIII. je ljubljansko škofijo 22. decembra leta 1961 povzdignil v nadškofijo in tako je bil Vovk z istim odlokom imenovan za ljubljanskega nadškofa. Slovel je kot dober govornik in bil splošno priljubljen kot ljudski škof.

Komunistična oblast ga je psihično (nočna zasliševanja) in fizično trpinčila, čeprav med vojno ni sodeloval z okupatorji in je bil narodno zaveden. Vztrajno si je prizadeval, da bi oblast spoštovala ustavni položaj Cerkve ter opustila preganjanje in prizadevanje krivic. Pod vplivom politične propagande so nadškofa 20. januarja 1952 na železniški postaji Novo mesto polili z bencinom in ga zažgali, zdravniško oskrbo pa so mu omogočili šele po povratku v Ljubljano čez več ur. Preživel je hudo poškodovan, posledice je čutil do konca življenja. Avgust Mežnaršič, edini, ki so mu za dejanje sodili, je bil obsojen na deset dni zapore pogojno za eno leto.

Dne 13. maja 1999 je bil izdan škofijski odlok o začetku postopka za Vovkovo beatifikacijo. S tem je nadškof Vovk dobil naziv Božji služabnik, leta 2007 pa je bilo gradivo predano kongregaciji za zadeve svetnikov v Vatikanu. Leta 2003 so pri založbi Družina izšli njegovi dnevniški zapiski iz povojnih let (1945-53) z naslovom *V spomin in opomin*.

Božji služabnik, nadškof msgr. **Anton Vovk** je po hudi bolezni umrl dne 7. julija 1963, pred 58 leti. Kljub mučnim zasliševanjem in poskusom umora je v svinčenih časih ostal neomajno in junaško zvest škofovskemu geslu »V Gospoda zaupam«.

Pred gostilno Grabnar, foto Vincenc Cukjati, Trojane, leto nastanka slike ni znano, a gotovo pred 1918, original fotografije hrani Malči Pirc iz Motnika.

Jernejkova hiša v Motniku, Usnjarstvo Hribovšek Zdravko, foto: okoli 1930.

Motničanke, gospodinjski tečaj, pred Kramarjevo hišo (Korošec), prepoznane z leve: Sedijo, prva Hribovškova Resnik Rozalija, tretja Ivanka Cene, četrta Frančiška Fanika Drolc, moja teta, stojijo sredina, tretja Marica Kogej, četrta Šimnovčeva Kapus Marija, peta Anica Tominšek, šesta Tončka Štrajhar, stojijo zadnja vrsta, druga Vida Grilj, tretja Nežka Hudomalj, peta Matijeva Novak Marija, šesta Pečnikova Krivec Marija, foto: pred ali okoli 1940.

Motniška dekleta in žene, pred Kramarjevo hišo (Korošec), prva z leve: Hribovškova Resnik Rozalija, Anika Tomiňšek z Vrha nad Motnikom, Fanika Drolc, sestra mojega očeta, Ivanka Cene, prve ne prepoznam, foto: pred ali okoli 1940.

Motniška občinska stavba in na levi rob velike prejšnje Kajbičeve hiše, pred letom 1944 in pred napadom na Motnik, ko je bila Kajbičeva hiša porušena, fotografiji hrani Malči Pirc iz Motnika.

Spomin izpred Vojvodskega prestola
na Gospodvedskem polju.

Motničani pred Vojvodskim prestolom, znani, prva vrsta z leve: Franc Drolc, moj oče, Zdravko Hribovšek, Pavla Hribovšek, Rezka Golobič, Milica Grabnar, Katarina Petaros, Julijana Drolc, Tomaž in Rezka Pungartnik, Iva Regulj, Nada Zupančič, Ivanka Cene, Pepca Piskar, Angela in Franc Grahek, stojijo, zadnja vrsta z leve: Kristina Brezovar, Jože Grabnar, Adijevo Marija Drolc, Milica Hribernik, Anica Regulj, Fanika Prešern, spredaj čepi Franc Goltnik, foto: cca1965.

Motniški cerkveni pevci in gostujoči, z leve: Peter Pungartnik, Marija Škorjanc, roj. Regulj, moja teta, Franc Regulj, moj stric, Marija Reberšek, Jože Prešern, organist Maks iz Šmartnega (7. zadaj), Tomaž Pungartnik, Anton Smerkolj, spredaj z leve; Elizabeta Štadler, roj. Škrbič, Franc Drolc, moj oče, Antonija Grabnar, Francka Drolc, moja mama, Pavla Regulj, roj. Smerkolj, Karl Smerkolj, foto: pred 1970.

Statistika:

Prvo sveto obhajilo, birma: v 2021	obhajilo: 7 otrok , birma: 9 otrok
 Rojeni: v 2021:	6 deklic, 3 dečki
 Odšli so: v 2021	- Marija Marinka Hribovšek, od nje smo se poslovili ob družinskem grobu Hribovškovih v Motniku (+31.10.21) - Marija Grabnar, Flegarjeva Marica (+16.12.2021)

Kazalo vsebine:

Stran 1	Naslovnica
2	Voščila ob vstopu v leto 2022, uvodnik
3	Pesmi: K temu novemu letu, Novo leto, Novo leto, Mlado leto,
3,4,5	Dvanajsti OZ
5,6	Obiranje češenj, Planina nad Ajdovščino
6,7	Križnikov festival
7,8	Povorka narodnih noš odpovedana
8,9	Izšla je izjemna knjiga »Pokažem se fantu v pisanem gvanu«
9,10	Nekaj podob iz te knjige
10,11,12	Kako je Malči Pirc začela šivati
13 -17	Način oblačenja ob koncu 19. in v prvih desetletjih 20. stoletja v Motniku in okolici
18	Trgatev na kmetiji Marof
18,19,20	Izlet v Šoštanj z okolico
21	Štala Glinšek, Škale pri Velenju
22	Vrtnarstvo Potočnik, Metleče
22-24	Muzej usnjarstva
24	Kosilo v gostilni Križnik, Mesarstvo Križnik
24,25	Prispevek predsednice društva
25,26	Miklavž v Motniku, Sv. Miklavž in adventni čas
26	Poslovala se je Marija Grabnar, Flegarjeva Marica
27,28	Prispevki članov, Motničanov in naših bralcev, Slovenska noša in oblačilna tehnika, Veronika Potočnik
28	Leto praznih kašč
28,29	Deset let časopisa Naš Utrip
29-31	Iz mesta na kmetijo
32	Pesmi: Moji mucici, Tepežkarji,
32-38	Izbrskano iz spomina, Marija Zupančič, Gabrijelova Micika
38-40	Odstрте podobe nekega časa, Anton Vovk
40	Foto: Pred gostilno Grabnar
41	Foto: Jernejkova hiša
41	Foto: Gospodinjski tečaj
42	Foto: Motniška dekleta in žene
42	Foto: Motniška občinska stavba
43	Foto: Motničani pred Vojvodskim prestolom
43	Foto: Motniški cerkveni pevci
44	Statistika, Kazalo vsebine, Kolofon

**Mnogo lepih knjig prebiram,
mnogo sem jih že prebral,
slednjič pred najlepšo knjigo
sem začudeno obstal.**

(Voščila dragim srcem, str. 14,

Založila knjigarna tiskovne zadruge, Ljubljana, 1942).

Glasilo Podeželskega društva - Utrip pod lipo domačo, Motnik, predsednica: Ančka Podbevšek.

Uredniški odbor: Ančka Podbevšek, Petra Slapnik, Marina Drolc.

Glasilo NAŠ UTRIP, OBČASNIK iz MOTNIKA si boste lahko ogledali tudi na portalu kamnik.info.

Občasnik je sestavila in oblikovala Marina Drolc.

Sestava in oblikovanje časopisa ter vsi prispevki se objavljajo brez honorarjev.

Fotografiji na naslovnici je posnela: Marina Drolc.

Tisk: Studio Dataprint, Kamnik.